

PŘEDPOKLADY ITALSKÉHO MODELU OBRANY

Vycházíme-li z úvah autora článku pana Stefana Silvestriho v Rivista militare č. 1/1991 - **New forms of the defence patern**, pak je možné nastínit ze současné situace italských ozbrojených sil některé všeobecné alternativní předpoklady pro model obrany. Autor článku soudí, že to v každém případě budou modely **defenzivní** ve všeobecném strategickém smyslu. Dále míní, že takové budou nicméně operačně vyvážené, aby bylo možné uskutečňovat jak defenzivní, tak ofenzivní operace v souladu s taktickými potřebami. Pro naše čtenáře jako informaci uvádíme, že tyto modely obrany jako takové již byly stručně popsány v roce 1985 v **pěti operačních úkolech** a v **"Bílé knize o obraně"**. Ale autor v tomto případě v článku se chtěl pokusit navrhnout některé možnosti, v nichž šlo nejen o pořadí, jež je zapotřebí bedlivě sledovat, ale i organizační změny, které je přinášejí.

Modelové předpoklady, které byly navrženy pro obranu:

- na krátkou vzdálenost,
- na dlouhou vzdálenost,
- specializované.

Prvé dva modelové předpoklady mohou být považovány za specifické modely obrany a třetí byl navržen především proto, aby byla vyjádřena větší pozornost multilaterální situaci Severoatlantického paktu a Evropy.

Model obrany na krátkou vzdálenost - je založen na dvou důležitých předpokladech, a to na: neustálém zmírňování napětí, posilování mezinárodní spolupráce mezi Východem a Západem, celkový nízký profil italské strategické i vojenské přítomnosti v Evropě, tak i ve světě.

Důsledkem takového vývoje bude také snížení operační integrace mezi taktickými jadernými silami a konvenčními (důsledek, se kterým bude nutné počítat ve všech modelech, avšak jenž má zvláštní význam pro model obrany na krátkou vzdálenost). Mají-li jaderné zbraně hrát stále důležitější úlohu zmenšování napětí při snižování jejich počtu, ale zvyšování kvality, pak tento model obrany bude muset mít dostatek pozemních sil pro zajištění spolehlivé konvenční obrany italského území, konvenční doktrínu bojového použití, která bude v souladu s takovou variantou.

Tento model obrany zároveň znamená, nebo dokonce předpokládá, sníženou italskou přítomnost mimo italské hranice i s poměrně nízkým italským příspěvkem ke společné bezpečnosti Evropy a Severoatlantického paktu.

Ve skutečnosti by zůstala Itálie nadále při zajišťování své konvenční obrany v podstatě spotřebitelem bezpečnosti na mezinárodní úrovni a přenechala by ostatním obranu bezpečnosti jako celku.

V takovém rámci musí italská obrana především zajistit dokonalou obranu národního území ve spolupráci se spojenci, pokud jde o hlavní hrozbu, avšak samostatně, pokud jde o menší, zbytkové nebo vzdálené úhrady. Naproti tomu schopnost Itálie zajistit samostatný příspěvek k obraně spojenců je velmi omezená, téměř žádná. První a třetí sdružený úkol mají přednost, i když tím nejsou ze zorného pole zcela odstraněny úkoly ostatní.

Úlohou italského modelu obrany může být úkol:

- zajistit obranu severovýchodního sektoru státního území, považovaného za jižní část středního sektoru Severoatlantického paktu v Evropě, a pokud je to možné, tak zajišťovat stát proti možným vojenským krizím v sousedních zemích;

- zajišťovat kontrolu a obranu střední části Středomoří a vnitřních moří (Tyrhénského moře, Ionského moře, Jaderského moře), a tak přispívat k zachování západní letecké i námořní převahy ve Středomoří;

- přispívat ke spojenecké protivzdušné obraně na jihu centrálního sektoru;

- zabezpečovat použitelnost představených základů pro americké vojenské prostředky a pro prostředky Severoatlantického paktu ve Středomoří.

Není možné říci, že tento model na krátkou vzdálenost je také modelem statické obrany. Naopak, klíčový činitel věrohodné konvenční obrany italského území je dán prostorem jako složkou obranné síly. Takový prostor musí být hledán ve dvou směrech:

- **vpředu**, s operacemi vedenými za linií fronty pro oslabení útočících sil dříve, než se dostanou do styku s představenou obranou, pro zabránění přísunu dalších sil (druhých sledů) a zásobování;

- **v hloubce**, vytvořením "**hlubokých**" obranných postavení a obranných postavení druhých sledů s potřebným manévrovacím prostorem (po každých 50 až 60 kilometrech).

V takovém případě operační doktrína pozemního vojska namísto toho, aby zdůrazňovala zvláštnosti pružné anebo aktivní obrany přijaté Severoatlantickým paktem v několika minulých letech, může být zaměřena na **poziční** obranu: tímto způsobem může využívat větší počet jednotek pozemních vojsk, včetně mobilizovaných sil, vhodnějších ustoupit a reorganizovat se na nejbližší obranné linii, menší počet obranných jednotek udržovaných v záloze pro protiútoky na místní nebo operační úrovni, kromě jiných možností, jako např. **operaci na zdrženou**, nebo umlčování a oslabování za linií fronty.

Obranné stavby zase mohou s úspěchem využívat nové technologické možnosti (od zbraní pro rozvrácení bojiště až po pancéřování, od rozsáhlého používání optických vláken a elektronických čidel po polotrvalé obranné prostředky, které je možné rychle rozvinout, atd.), a tak využívat veškerého "obrněného" potenciálu mnoha nových technologií. Zvláště je zřejmé, jak účinná obrana vyžaduje dokonalé řízení toho, co se nazývá novým "závodem" mezi ofenzivním potencionálem nových elektronických prostředků a elektronickým defenzivním potencionálem superpočítačů atd.

Z důvodů omezených možností italského námořnictva je jasné vidět, že letectvo musí proto zvýšit možnosti zasáhnout proti možnému protivníkovi již nad jeho vlastním územím. Tak plnit svůj základní úkol dalekého rozvrácení bojiště (to uskutečňovat za podpory raketových jednotek) a aby mohlo působit jako **násobitel síly**. Dále pružnost a rychlost použití letectva představují velmi potřebnou formu zastrašování a obrany proti vnějším

ohrožení přicházejícímu z jihu. Konečně, italské letectvo musí hrát klíčovou úlohu pokud jde o velení, řízení a spojení všech obranných systémů.

Z toho je jasné vidět i pro neodborníky, že je přímo nutnost nakoupit letouny pro doplňování paliva za letu, letouny daleké výstrahy (AWACS) a letouny pro radioelektronickou protičinnost (a bylo by vhodné mít k dispozici pozorovací a průzkumné družice, které mohou být, ale nemusí být vlastní).

Jako diskutabilní se zdá být volba ve prospěch stíhacího letectva (letecká převaha), nejen pro vysokou cenu stíhacích letounů, nýbrž také vzhledem k jejich výlučně obrannému poslání, jež může být přinejmenším částečně zajištěno předsunutými protiletadlovými a protiraketovými pozemními obrannými systémy.

Stejně tak by tento model mohl zahrnout vyřazení taktických bitevních letounů krátkého doletu. Italské pozemní vojsko by nyní mohlo být vyzbrojeno větším počtem prostředků většího dosahu, jako jsou raketomety.

Samostatným problémem je budoucí rozvoj sil pro rychlé zasazení.

V žádném případě tento model nepředpokládá zvýšení italské vojenské "vážnosti" na mezinárodní úrovni, ani neuvažuje o potřebě vytvořit speciální vysoce pohyblivý sbor pro velké vzdálenosti vně národních hranic.

Síly pro rychlé nasazení se potom jeví jako přeceňované se zřetelem k požadavkům modelu obrany na krátkou vzdálenost a v každém případě se zdají být přepychem, protože dnes ještě nejsou k dispozici dopravní prostředky, ani speciální výzbroj, kterou by nutně potřebovaly.

Tento model proto může předpokládat jejich snížení na polovinu (na sílu) jedné výsadkové brigády.

Pokud jde o leteckou přepravu, toto snížení sil pro rychlé zasazení může vyvolat požadavky potřebné pro vysazení jedné výsadkové brigády.

Model obrany na velkou vzdálenost je uspořádán tak, aby byl v dokonalém souladu s politickým a strategickým úvodním hodnocením uvedeným u předchozího modelu obrany na krátkou vzdálenost, tzn. není v rozporu s růstem mezinárodní spolupráce, se zmírňováním napětí i s uskutečňováním procesu kontroly výzbroje a snižováním zbrojení.

Ve srovnání s předchozím však model obrany na velkou vzdálenost také považuje za přetrvávání úhrozy z Východu (i když méně pravděpodobné, přesto nikoli nemožné), předpokládá zvláštní změny, které spočívají ve větší zranitelnosti jižní oblasti ve srovnání se zbývající Evropou, a to v důsledku jednak skutečnosti, že tato část může být zapojena pouze okrajově do prvních stádií omezení výzbroje, jednak možné revize americké strategie (kritický bod veškeré bezpečnosti v jižním regionu), s možným snížením stále americké přítomnosti v oblasti, konečně v důsledku úhrozy "z vnějšího prostoru", méně důležité než tradiční úhrozy z Východu, avšak nicméně nemalé a v každém případě stále pravděpodobnější.

Naproti tomu, sovětská přítomnost ve Středomoří, možná jiná než ve střední Evropě (ne-li vojenská, pak projevující se politickým vlivem), může slížit v důsledku nové a lépe formulované moskevské politiky vzhledem ke Střednímu východu a severní Africe, nebo stálými vážnými krizemi na Balkáně.

Úhroza "z Jihu" může mít proto velmi různé formy:

- ve scénáři Východ - Západ zvyšovat hrozbu z Východu a spojovat se s ní, být využívána jako týlová podpora nebo jako druhá fronta,

- působit přímým ohrožením národního území s omezeným vojenským významem, avšak velkým politickým a psychologickým vlivem,

- působit proti hlavním komunikačním cestám v této oblasti a ohrožovat svobodu námořní, letecké a pozemní dopravy (např. plynovody a ropovody) i italské dopravní prostředky v mezinárodním prostoru,

- uskutečněním ozbrojených útoků proti italským občanům a institucím v zahraničí, proti majetku, který představuje národní zájmy Itálie,

- je pravděpodobné, že by byla uskutečňována proti zemi, s níž má Itálie smlouvy o bezpečnosti, nebo která Itálii považuje za důležitou pro vlastní bezpečnost,

- jako např. podpora a skrývání teroristických skupin,

- nakonec je možné, že by byla i domácí povahy, nezaměřená přímo na získání mezinárodního ohlasu, ale s cílem, aby vyvolala nerovnovážný proces, který by vyžadoval vnější pomoc pro udržení míru a zprostředkování.

K těmto uvedeným úkolům modelu obrany na krátkou vzdálenost je možné podle autora článku doplnit přinejmenším i tyto:

- přispívat k obraně Egejského moře a jižního sektoru Severoatlantického paktu vysunutím leteckého a námořního bojiště na východ v případě konfliktu Východ - Západ,

- užší operační a strategická integrace se spojeneckými leteckými i námořními silami ve Středomoří (perspektivně také se spojeneckými silami rychlého nasazení) pro zajištění nezbytné podpory tohoto zasazení,

- vyšší schopnost zjištění, kontroly a vyvážení hrozeb, které mohou přicházet z Jihu,

- postupná, pružná a včasná reakce v konfliktech nízké intenzity, probíhajících v oblastech strategického zájmu, teroristických a jiných hrozeb, vylučujících nevojenskou kontrolu a prostředky pro řešení,

- omezená avšak skutečná možnost uskutečňovat malé operace spojené s vojenskou intervencí s úkolem předstihových opatření v případě vojenských útoků proti italským zájmům nebo sídlům v zahraničí, popřípadě v oblasti strategického zájmu,

- rostoucí autonomní a sdružená schopnost sledovat, kontrolovat krize, schopnost velení, řízení, spojení a průzkumu na oblastní úrovni.

Z hlediska rozpočtu a politického významu je možné posuzovat tři teoreticky předpokládané modely obrany na velkou vzdálenost:

- **silný** s maximálními zdroji přidělenými na obranu, které se rovnají třem procentům hrubého národního produktu na konci desetiletého období postupného zvyšování (včetně plánu doplnění a modernizace ve výši 30 000 miliard lir určených původně na obranu); politicky to znamená pevné uvědomění a vůli hrát úlohu oblastní mocnosti,

- **střední**, u kterého současná úroveň zdrojů přidělených na obranu není překročena (2 až 2,2 hrubého národního produktu), i když během desetiletého období bude schváleno 10 000 až 15 000 miliard lir pro další investice,

- **slabý**, u tohoto modelu se počítá, že nynější úroveň přidělených finančních prostředků na obranu se nezmění, nebo popřípadě klesne, avšak nedojde k žádné opravdové racionalizaci ozbrojených sil a ani ke krácení.

Z operačního hlediska u rozdílů mezi výše uvedenými modely jde především o možnosti velení, řízení, spojení a průzkumu, tylové a mobilní síly, které mohou být přesunuty do prostoru napadení státu protivníkem. Velmi malou změnu je možné zjistit vzhledem k reorganizaci obranného poslání na severovýchodě, které podporuje vytvoření "krycích sil", snížení

obrněných sil a vytvoření větších autonomních možností pro rozvrácení bojiště na střední vzdálenosti, protiletadlové a protiraketové obrany. Ve skutečnosti tato obrana vychází z předchozího modelu obrany na krátkou vzdálenost a doplňuje ji o jiné operační možnosti, aniž by rušila ty, o kterých již bylo rozhodnuto.

Model specializované obrany

Obrana středně velké evropské mocnosti již není pouze národním problémem, přinejmenším pokud jde o velké ohrožení. Nejsou myslitelné ani místní evropské války uvnitř obou bloků nebo v jejich blízkosti, pokud nedojde k vážným krizím, politickému a vojenskému napětí.

Národní obrana je v dnešní době tak ošidnou záležitostí, že nemůže být pochopena bez podrobného vysvětlení. Můžeme hovořit o obraně některých národních zájmů, o příspěvku k multilaterální obraně, avšak nemůžeme již mluvit o národní obraně zcela jednoduchými slovy.

Nicméně, vojenské struktury našich zemí jsou většinou organizovány tak, jako kdyby měly dříve nebo později zajišťovat obranu země zcela samotné.

Tak je tomu z hlediska teoretického modelu takové vojenské organizace, avšak mnohem méně ve skutečnosti. Například je zřejmé, proč se Spolková republika Německo prakticky rozhodla svěřit jiným obranu svých obrovských obchodních zájmů. Na druhé straně Velká Británie umístila svou armádu jakoby pro vedení války na evropském kontinentu (v jeho malé oblasti) a nikoli pro obranu svých břehů. Francie počítá s konvenčním vojenským uskupením Severoatlantického paktu v Německu, aby dodala věrohodnosti svému jadernému strategickému potenciálu. Všechny evropské země jsou závislé na Spojených státech amerických a na Severoatlantickém paktu z hlediska převážné části svých informací, spojení, dálkovém zjišťování atd.

Model národní obrany je proto již dnes záminkou přizpůsobení nejen když požaduje vybudování dokonale vyvážených sil (tvořených třemi druhy ozbrojených sil, a také v rámci jednotlivých druhů ozbrojených sil), nýbrž i když označuje společné úkoly jako **národní**.

Zajímavou změnu je pak možné pozorovat, jestliže lze sestavit model obrany dokonale souhlasící s touto skutečností ve snaze maximalizovat výhody, a tak snížit plýtvání a překrývání.

V tomto stadiu však není možné uvažovat, jako kdyby došlo ke skutečně integrované evropské nebo atlantické síle. Ale mohou uvažovat více "specializovaným" způsobem, sledovat na jedné straně vyšší racionalizaci společné obrany a na druhé rostoucí rozvoj evropských institucí k vytvoření skutečného "evropského pilíře obrany a bezpečnosti".

Takový **specializovaný** nebo multilaterální model obrany bude muset brát v úvahu různé sektory národní správy, odlišné zájmy i na samotné vojenské úrovni (např. zbraňové systémy, které nejsou vždy standardizovány a schopny spolupracovat).

Specializovaný model musí být zaměřen na maximalizaci některých rolí na úkor jiných, přitom brát v úvahu, co mohou naše vlastní síly dodatečně zajišťovat pro naše spojení a co mohou oni skutečně zabezpečovat pro obranu.

Při výše uvedených organizačních nedostatcích bude nutná relativní, dílčí specializace, která bude stále ponechávat prostor značnému překrývání a neúčinnosti.

Takový multilaterální model je vhodný proto, co můžeme nazvat "úkoly Severoatlantického paktu", zatímco ostatní úkoly užšího národního zájmu musí být považovány za něco vedlejšího: je nekonečně trvajícím problémem rovnováhy systému národní obrany, přitom tento model musí být schopen ještě sledovat i možné úkoly národního zájmu při současném zanedbávání multilaterálních úkolů, na kterých závisí věrohodnost modelu obrany.

V souhrnu defenzivní specializace půjde u spojeneckých požadavků vůči Itálii velmi pravděpodobně o úlohy:

- vytváření spojení mezi střední a jižní oblastí,
- zabezpečení spojení mezi západním a východním Středomořím,
- mostu a základny pro přemísťování sil na východ a jihovýchod,
- kontroly vůči ohrožení z jihu,
- kontroly strategické situace na Balkáně,
- příspěvku ke zvyšování bezpečnosti a ochrany hlavních komunikačních cest,
- příspěvku ke všeobecné obraně tam, kde by to bylo nutné (jak posílením v prostorech vystavených tlaku, tak defenzivním použitím, které může uvolnit jiné spojenecké síly pro obranný manévry a konečně s posláním vystřídání nebo obchvatu).

Spojenecká strategie, jak autor již v článku uvedl, je teprve ve stadiu přehodnocování a reorganizace. Manévry nabyl většího významu než předsunutá obrana celé linie fronty, avšak frontová linie zůstává zachována.

V každém případě je však možné, že se Severoatlantický pakt bude spoléhat na menší počet amerických sil umístěných v Evropě, na menší obrněné síly a počet jednotek dělostřelectva velké mohutnosti. Jiná snížení je možné předpokládat u bojových letounů a vrtulníků.

Obavy ze silných překvapivých útoků se budou zmenšovat, naopak bude pravděpodobně převažovat problém, jak reagovat na agresi, která může následovat jak po delším období mobilizace nebo po cvičeních značných částí ozbrojených sil.

Potom se Severoatlantický pakt bude snažit vyrovnat svou geostrategickou nevýhodu využíváním "násobitelů síly". Jedním z nich bude pravděpodobně nová technologie. Jiný bude muset být hledán ve zřizování dokonalejších zásobovacích skladů, určených pro rychlé rozvinutí jak italských, tak i spojeneckých ozbrojených sil. Třetím bude aktivnější příspěvek námořních sil k případné vzdušné-pozemní bitvě. Konečně další musí vycházet ze zvyšující se pohyblivosti evropských národních sil na celém spojeneckém v álcíšti a ze zdokonalování možností jejich vzájemné součinnosti.

Za takové situace mohou být italské požadavky vůči spojencům k tomu, co Severoatlantický pakt již zabezpečuje v oblasti velení, řízení, spojení a průzkumu, kromě posílení letectva a pozemních vojsk patřících do obranného systému severovýchodní fronty, jak to předpokládá model obrany na krátkou vzdálenost. Potom také mohou být síly pro rychlé zasazení (podobné francouzským).

Jako protiváhu může Itálie dát k dispozici jednu horskou brigádu v Bavorsku (k vystřídání amerických nebo německých sil, které plní obranné poslání) a rozsáhlejší účast v letecko-námořní bitvě o západní Středomoří (jak bylo uvedeno v modelu obrany na velkou vzdálenost). Dále se musí zvýšit italský podíl na kontrole a obraně středního Středomoří (vyhledávání min, protiponorkový boj atd.).

Itálie může ušetřit především na některých leteckých a námořních silách, což je vyváženo spojeneckou převahou v tomto sektoru, na některých požadavcích, které souvisejí s vedením radioelektronické protičinnosti, s velením, řízením, spojením a průzkumem (protože mohou

být vyváženy spojenci) a protivzdušné obraně a nadvládě ve vzduchu. Také strategická přeprava italských sil na velké vzdálenosti může počítat se spojeneckou podporou.

Model jako celek umožňuje plánovat základ obou ostatních modelů při nízkých nákladech.

Souvisí naproti tomu s větší vůlí Itálie a jejích spojenců připravovat více specializovanou společnou obranu a přijmout příslušný podíl na její účasti.

Závěrečná zpráva, která hodnotí požadavky tří modelů obrany se pokouší nastínit celkový obraz vojenských požadavků. Je to autorova zřejmě teoretická a rámcová práce všeobecného rázu, která se zabývá "řády velikosti", nikoli konkrétními organizačními radami. Jde o požadavky jednotlivých druhů ozbrojených sil a jim svěřeného poslání. A to vše z hlediska příslušníků ozbrojených sil, prostředků, rozpočtu.

Nicméně je důležité dosáhnout dokonalejší koordinace mezi obrannou a zahraniční politikou, tj. mít jednotnou bezpečnostní politiku. Například model obrany na krátkou vzdálenost přímo závisí na stavu procesu omezování a kontroly výzbroje; není to jen otázkou zajištění udržování podmínek pro snižování napětí a nebezpečí. To by umožnilo reorganizaci předpokládanou tímto modelem, nýbrž také otázkou zajištění toho, že dosažené dohody a snížení budou v souladu s národní obrannou politikou (naopak, že se národní obranná politika umí a může úspěšně přizpůsobit změnám, které jsou požadovány mezinárodními dohodami).

Model obrany na velkou vzdálenost je ovšem více orientován na širé moře, a to je absolutně nemožné, jestliže se neřídí podle bdělé zahraniční politiky; je nemyslitelné působit ve východním Středomoří nebo vně oblasti Severoatlantického paktu bez ohledu na politické dohody a pečlivou diplomatickou práci.

Na druhé straně každá vojenská akce v takové situaci může být úspěšná pouze tehdy, když je součástí rozsáhlejší politické strategie, předběžných opatření a řešení možných krizí.

Model specializované obrany vychází z předpokladu uskutečnění rozsáhlejšího mezinárodního sjednocení v bezpečnostním a obranném prostoru: proto je také závislá více na politických než na vojenských předpokladech. Celý model není ničím jiným než jednou ze stránek širšího plánu sjednocení zaměřeného na její dosažení. Jeho operační možnosti jsou proto značně ovlivňovány politickými cíli.

Jako celek všechny tři modely vyžadují dokonalejší definování a uskutečnění rozhodovacího politického, strategického a vojenského procesu země, jakož i ochotu vlády vypracovat a používat jednotné strategie; taková potřeba je možná naléhavější u modelu obrany na velkou vzdálenost, může se časem snížit u modelu specializované obrany, pomalu se může snižovat během budování autority institucí podobných federálním; to však jsou jen vedlejší náznaky, které nemohou změnit obecnou potřebu.

Nyní by bylo zapotřebí podívat se na skutečnost, jak navržené modely obrany vyhovují parametrům, které byly uvedeny pro model shody. Ovšem všechno nezávisí jen na modelech, nýbrž spíše na politice jako celku i na možnostech uvedených v této studii, s nimiž je možné se setkat v každém modelu obrany.

Těžiště spočívá v úzkém přizpůsobení navržených modelů obrany a příslušnou mezinárodní situaci.